

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України»

У сучасному глобалізованому світі провідні держави світу дали належну оцінку перевагам від розвитку туристичної галузі. Туризм сприяє зростанню зайнятості, диверсифікації економіки, оскільки сфера туризму і курортів пов'язана з роботою більш як 50 галузей, підвищує інноваційність національного господарства.

Туризм сприяє збереженню і розвитку культурного потенціалу, веде до гармонізації відношень між різними країнами і народами, збереженню екологічно безпечного довкілля. Крім того, туризм є одним із чинників реалізації зовнішньої політики держави.

За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), частка туризму у світовому ВВП складає близько 10%, а на долю міжнародного туризму припадає 6% загального обсягу світового експорту та біля 30% світового експорту послуг, кожне 11 робоче місце в світі припадає на сферу туризму.

Прогнозується, що до 2030 року кількість міжнародних туристичних відвідувань зросте до 1,8 млрд туристів. За даними ЮНВТО у 2014 році по Європі подорожувало 582 млн туристів, їх втрати склали 509 млрд доларів США.

Україна, як країна, що знаходиться в центрі Європи, має всі передумови для належного розвитку економіки за рахунок туризму. Оскільки займає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та культурними ресурсами.

До списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні включено такі об'єкти культурної спадщини, як Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська Лавра у м. Києві, ансамбль

історичного центру м. Львова, пункти Геодезичної дуги Струве (Хмельницька та Одеська області), резиденція митрополитів Буковини та Далмації (м. Чернівці), стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора (м. Севастополь), дерев'яні церкви Карпатського регіону Польщі та України (Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська області), природний об'єкт - Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини. Петриківський розпис включено до репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО.

На сьогодні шість природних курортних територій України, що мають унікальні природні лікувальні ресурси, визнано курортами державного значення: Слов'янськ, Хмільник, Миргород, Бердянськ, Скадовськ та Саки.

Також Україна має розвинуту мережу об'єктів туристичної інфраструктури, зокрема 4572 колективних засобів розміщення:

готелі та аналогічні засоби розміщення (мотелі, хостели, кемпінги, тощо – 2645);

спеціалізовані засоби розміщення (санаторії, пансіонати, будинки відпочинку, тощо – 1927).

Згідно з Реєстром свідоцтв про встановлення категорій готелям 288 готелів, діючих в регіонах України, мають свідоцтва про встановлення категорій, з яких 36 готелів – «п'ять зірок», 64 готелі – «чотири зірки», 122 готелі – «три зірки», 35 готелів – «дві зірки», 31 готель – «одна зірка». Значна частина українських готелів функціонує під управлінням міжнародних та національних готельних мереж.

Станом на сьогодні ліцензовано 2 503 вітчизняних суб'єкти туристичної діяльності, з них 371 мають ліцензію на туроператорську діяльність з внутрішнього та в'їзного туризму.

Фінансово-економічна криза, що продовжується в останні роки, події, пов'язані з анексією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, негативно вплинули на в'їзний туристичний потік, структуру туризму та

туристичні можливості країни як на внутрішньому так і зовнішньому туристичному ринку.

Фактично у два рази зменшився потік іноземних туристів до України. За даними Адміністрації Держприкордонслужби, у 2014 році до країни в'їхало 13,2 млн. іноземних громадян, тоді як у 2013 році – 25,7 млн. іноземців.

Протягом 2015 року картина з перетином кордону України іноземними громадянами суттєво не змінилася, навіть погіршилася. Так, протягом минулого року кількість іноземних туристів склала 12,9 млн. осіб.

Україна втрачає свою популярність як туристичний напрям, оскільки в уяві потенційних туристів складається враження повномасштабної війни, а країна сприймається, виключно, як гаряча точка.

Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних та комплексних передумов для розвитку туризму та курортів в державі має стати одним з пріоритетних напрямів прискорення економічного зростання країни, підтримки зайнятості, структурної модернізації економіки, наповнення бюджетів всіх рівнів.

Щодо стратегічних засад розвитку сфери туризму та курортів України

Президентом України П. Порошенком та Урядом визначено основні стратегічні довгострокові засади розвитку сфери туризму та курортів наступними документами:

Стратегією сталого розвитку України на період до 2020 (Указ Президента України від 12.01.2015 № 5) за вектором гордості передбачено підготовку:

Програми розвитку туризму;

Програми популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі (просування бренд меседжів – «Україна - країна приваблива для туризму»);

Програма створення бренду «Україна».

Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію на 2014-2017 (розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847) передбачено:

розроблення проекту Стратегії розвитку туризму та курортів до 2025 року та проектів державних цільових програм для реалізації Стратегії;

імплементацію Директиви Ради ЄС від 13.06.1990 № 90/314/ЄЕС про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне;

підготовка та подання в установленому порядку пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про туризм».

розроблення технічного регламенту «Про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне» відповідно до Директиви Ради ЄС від 13.06.1990 № 90/314/ЄЕС;

розроблення національних стандартів до технічного регламенту «Про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне»;

встановлення постійного діалогу, з метою спільного представлення туристичних можливостей України, участі в освітніх програмах, проведення робочих груп з туризму та інших заходів з державами-членами ЄС;

укладення договорів про двостороннє співробітництво з питань розвитку сільського зеленого туризму між областями України та відповідними адміністративно-територіальними одиницями держав-членів ЄС, організація та проведення тренінгів для сільського населення, відповідних конференцій, засідань за круглим столом, семінарів із залучення експертів ЄС, організація навчальних поїздок до держав-членів ЄС.

Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 (постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385) визначено завдання, спрямовані на активізацію розвитку туризму у регіонах України:

застосування об'єктів культурної спадщини для провадження туристичної діяльності;

удосконалення нормативно-правової бази розвитку туризму та курортів, зокрема шляхом розроблення і затвердження Державної цільової програми розвитку туризму і курортів України на період до 2022 року;

розвиток зеленого туризму в сільській місцевості;

створення якісного туристичного продукту на основі раціонального використання туристичних ресурсів;

визначення зон пріоритетного розвитку туризму шляхом туристичного районування регіонів;

формування позитивного іміджу регіонів у сфері туризму на зовнішньому та внутрішньому туристичному ринку;

створення загальнодержавної інформаційної мережі у сфері туризму та курортів, зокрема шляхом розвитку відповідної мережі інформаційних центрів у регіонах.

Термін дії Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2002 № 583, закінчився в 2010 році. До сьогодні Державної цільової програми розвитку туризму та курортів України на законодавчому рівні не затверджено.

При цьому, згідно з пунктом 16 Заходів щодо економного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 № 65 «Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету» підготовку проектів нових державних цільових програм, що потребують додаткового фінансування з державного бюджету, припинено.

Згідно з пунктом 3 постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 № 71 «Деякі питання оптимізації державних цільових програм і національних проектів, економії бюджетних коштів та визначення такими, що

втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 638-р, яким схвалено Концепцію Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року, визнано таким, що втратило чинність.

Зважаючи на відсутність можливості підготовки та затвердження нової Державної цільової програми туризму та курортів, Мінекономрозвитку на виконання пункту 172 Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 213 – р, розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів на 2016 – 2020 роки».

Проектом Стратегії визначені основні напрями реалізації державної політики у сфері туризму та курортів за такими векторами.

За вектором «Безпека туристів» напрямами є:

1) Забезпечення безпеки туристів та захист їх законних праві та інтересів, що сприятиме підвищенню якості надаваних туристичних послуг та дотриманню конституційних прав громадян:

моніторинг надзвичайних подій, що трапляються з туристами в регіонах України;

надання невідкладної допомоги туристам, туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації, які постраждали під час подорожі;

створення «гарячої лінії» для прийому і ведення обліку звернень та скарг туристів, у тому числі іноземних, а також надання необхідної туристичної інформації, виклику допомоги;

посилення відповідальності суб'єктів туристичної діяльності перед споживачами туристичних послуг.

За вектором «Нормативна та законодавча база сфери туризму та курортів» напрямами є:

1) Імплементация законодавства ЄС у сфері туризму, що забезпечить вдосконалення діючого законодавства у сфері туризму з урахуванням досвіду

провідних туристичних країн ЄС, покращення показників сфери туризму, об'єднання учасників туристичного ринку, активізацію розвитку в'їзного туризму:

- розробка оновленої редакції Закону України «Про туризм»;

- розробка законопроекту щодо створення національної туристичної організації та національного туристичного фонду;

- приведення до міжнародних вимог методів статистики у сфері туризму та впровадження рекомендованої ЮНВТО системи сателітних рахунків;

- візова лібералізація та спрощення візових процедур для туристів з країн, які є цільовими ринками для України;

2) Гармонізація національних стандартів у сфері туризму з міжнародними та європейськими стандартами, що сприятиме покращенню якості національного туристичного продукту та обслуговування споживачів туристичних послуг:

- забезпечення діяльності технічних комітетів 118 та 169, із залученням суб'єктів туристичного ринку, організацій роботодавців та громадських об'єднань у сфері туризму;

- розробка та впровадження гармонізованих національних стандартів за напрямками:

 - туроператорська та турагентська діяльність;

 - готелі та інші колективні засоби розміщення;

 - заклади громадського харчування;

 - гідри та екскурсоводи;

 - туристичні інформаційні центри;

 - курорти та кемпінги;

 - пляжі, велнес, спа, дайвінг;

 - екологічний, сільський, активний туризм;

 - виставкова та конгресна діяльність тощо.

3) Лібералізація та дерегуляція ринку туристичних послуг, що забезпечить спрощення ведення підприємницької діяльності у сфері туризму, підвищення безпеки туристів під час подорожей:

скасування ліцензування туроператорської діяльності та впровадження реєстрів суб'єктів туристичної діяльності;

відміна обов'язкової категоризації готелів та аналогічних засобів розміщення;

розширення переліку видів обов'язкового страхування шляхом введення страхування цивільної відповідальності туристичних операторів;

створення умов для розвитку державно-приватного партнерства у сфері туризму.

За вектором «Розвиток туристичної інфраструктури» напрямками є:

1) Забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури:

моніторинг інвестиційних пропозицій розбудови туристичної інфраструктури в регіонах України;

підготовка каталогу інвестиційних проектів у сфері туризму для представлення потенційним іноземним та вітчизняним інвесторам;

участь інвестиційних проектів у сфері туризму у міжнародних ярмарках інвестиційних проектів.

2) Забезпечення доступності об'єктів туристичної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

За вектором «Розвиток людських ресурсів» напрямками є:

1) Удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери туризму, зокрема готельної, ресторанної, клубної, музейної, галерейної та інших видів діяльності, пов'язаних із туризмом, що забезпечуватиме

підвищення рівня професійної підготовки фахівців сфери туризму та якості обслуговування споживачів туристичних послуг:

підготовка освітніх програм з професійного навчання у сфері туризму з урахуванням потреб ринку праці;

гармонізація кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти у ВНЗ, які забезпечують підготовку фахівців сфери туризму та стандартів професійної підготовки;

розробка базових компетентностей фахівців та професійних стандартів для сфери туризму;

затвердження кваліфікаційних вимог фахівців туристичного супроводу;

впровадження народної дипломатії, як інструменту залучення населення до популяризації туризму в Україні .

2) Забезпечення наукового супроводу та досліджень у сфері туризму та курортів, запровадження прогресивних інноваційних розробок.

За вектором «Маркетингова політика просування туризму України» напрямками є:

1) Формування та просування позитивного іміджу України, як країни привабливої для туризму, що сприятиме збільшенню туристичних потоків до України, утвердженню України на світовому туристичному ринку:

розробка та реалізація маркетингової стратегії просування національного туристичного продукту України;

інформаційний супровід реалізації державної політики у сфері туризму;

створення та ведення іноземними мовами туристичного інтернет - порталу Visit Ukraine з представленням у єдиному форматі достовірної та актуальної інформації про туристичні можливості регіонів та міст України;

розробка, виготовлення та розповсюдження в Україні та за кордоном друкованої продукції, яка пропагує туристичні можливості України;

презентація туристичного потенціалу України на національних та міжнародних виставково-ярмаркових заходах, конференціях, форумах тощо;

створення Національної туристичної організації.

2) Формування та реалізація конкурентоспроможних національного, регіонального та місцевого туристичних продуктів, що сприятиме підвищенню якості туристичного продукту, зростанню попиту на туристичні послуги, збільшенню надходжень від реалізації туристичних послуг до Державного та місцевих бюджетів:

промоція та маркетингове просування офіційного туристичного бренду України;

запровадження програми створення національної мережі туристичних брендів;

створення інтерактивної пошарової бази даних, що включає інформацію про всі туристичні та рекреаційні ресурси країни, придатні для використання в туризмі, в тому числі об'єкти культурної спадщини та природно-заповідного фонду, рекомендовані для відвідування туристами та для формування національної мережі туристично-екскурсійних маршрутів.

Дані вектори направлені на розвиток туристичної інфраструктури регіонів України, різноманітних галузей, дотичних до сфери туризму, а також видів туризму за метою подорожей. Вказана Стратегія стане дорожньою картою у роботі Мінекономрозвитку на найближчі роки.

Станом на сьогодні Мінфіном не погоджено проект зазначеної Стратегії як такий, що потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України.

Щодо бюджетного фінансування заходів у сфері туризму та курортів

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» (далі – Постанова № 442) здійснено заходи з ліквідації Агентства з покладанням функцій (крім функції державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів) на Мінекономрозвитку.

Згідно з пунктами 12, 13 постанови Кабінету Міністрів України від 20.10.2011 № 1074 «Про затвердження Порядку здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших

центральної влади» орган виконавчої влади, щодо якого набрав чинності акт Кабінету Міністрів України про його припинення, продовжує здійснювати повноваження та виконувати функції з формування і реалізації державної політики у визначеній Кабінетом Міністрів України сфері до набрання чинності актом Кабінету Міністрів України щодо можливості забезпечення здійснення утвореним органом виконавчої влади його повноважень та виконання функцій.

Виконання функцій і повноважень Агентства Мінекономрозвитку розпочато з прийняттям розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 922-р «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі України».

Під час формування бюджетного запиту на 2016 рік Агентством не було надано до Мінекономрозвитку пропозицій щодо потреби у бюджетних асигнуваннях для фінансування заходів у сфері туризму.

Таким чином, Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» видатки Мінекономрозвитку на здійснення заходів у сфері туризму та курортів не передбачені.

Також, Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення двостороннього співробітництва України з іноземними державами та міжнародними організаціями, інформаційного та організаційного забезпечення участі України у міжнародних форумах, конференціях, виставках (далі - Порядок), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2012 № 242, не передбачено можливості фінансування міжнародних заходів у сфері туризму з держбюджету.

Разом з цим, пунктом 21 Заходів щодо економічного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 № 65 «Про економію державних коштів та недопущення втрат

бюджету» передбачено, що здійснення витрат на проведення виставок, ярмарків, з'їздів, симпозіумів, конгресів за рахунок коштів загального фонду бюджету припинено.

За інформацією Мінфіну забезпечення проведення зазначених заходів можливе за рахунок внесків їх учасників, спонсорів, коштів спеціального фонду кошторису бюджетних установ, які беруть у них участь, та інших джерел, не заборонених законодавством.

Зазначені норми діючого законодавства гальмують активізацію розвитку пріоритетних для України в'їзного та внутрішнього туризму та повністю унеможливили здійснення Мінекономрозвитку подальших кроків з реалізації державної політики у сфері туризму щодо:

- ✓ створення Національної туристичної організації;
- ✓ забезпечення інфраструктурного та інформаційного облаштування об'єктів культурної спадщини та природно-заповідного фонду, рекомендованих для відвідування туристами;
- ✓ створення інтерактивної пошарової бази даних, що включає інформацію про всі туристичні та рекреаційні ресурси країни, придатні для використання в туризмі, в тому числі об'єкти історико-культурної спадщини та природно-заповідного фонду, рекомендовані для відвідування туристами та для формування національної мережі туристично-екскурсійних маршрутів;
- ✓ створення Національної мережі туристичних брендів;
- ✓ приведення до міжнародних вимог методів статистики у сфері туризму та впровадження рекомендованої Всесвітньою туристичною організацією системи сателітних рахунків;
- ✓ розроблення проектів гармонізованих національних стандартів;
- ✓ створення та ведення на різних мовах туристичного інтернет - порталу Visit Ukraine з представленням у єдиному форматі достовірної та актуальної інформації про туристичні можливості регіонів та міст України;
- ✓ розробка, виготовлення та розповсюдження в Україні та за кордоном друкованої продукції, яка пропагує туристичні можливості України;

- ✓ представлення туристичного потенціалу України на національних та міжнародних виставково-ярмаркових заходах, конференціях, форумах тощо;
- ✓ промоція та маркетингове просування офіційного туристичного бренду України.

Враховуючи викладене, доцільно опрацювати питання щодо внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» та передбачити фінансування Мінекономрозвитку на реалізацію заходів у сфері туризму за окремою бюджетною програмою «Фінансова підтримка розвитку туризму, створення умов безпеки туристів, розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні» у розмірі 31, 640 тис. грн. Проект Плану заходів на 2016 рік, реалізація яких потребує державного фінансування додається.

Щодо державної системи управління сферою туризму та курортів

В рамках оптимізації системи органів виконавчої влади Державне агентство України з туризму та курортів як центральний орган виконавчої влади у сфері туризму та курортів ліквідовано постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 (далі – Агентство).

Функції Агентства покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Урядом прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 922 «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі України» про можливість виконання Мінекономрозвитку функцій Агентства.

Мінекономрозвитку з метою виконання покладених функцій було утворено Відділ розвитку туризму – самостійний структурний підрозділ Міністерства, який розпочав свою роботу 01.09.2015. Наразі Відділ розвитку туризму реорганізовано в Управління туризму та курортів, та збільшено штатну чисельність працівників до 11 осіб.

Мінекономрозвитку в ході підготовки пропозицій щодо децентралізації повноважень у сфері туризму та курортів проведено аналіз структури

управління сферою туризму та курортів на регіональному рівні.

Так, станом на сьогодні в регіонах України діють лише 3 самостійні структурні підрозділи з питань туризму на рівні управління (Закарпатська, Полтавська та Сумська облдержадміністрації).

Відділи з питань туризму утворено у складі департаментів різних блоків: економіка (Дніпропетровська, Миколаївська та Київська облдержадміністрації);

міжнародне співробітництво (Івано-Франківська, Львівська та Херсонська облдержадміністрації);

екологія (Чернівецька облдержадміністрація);

інфраструктура (Волинська та Тернопільська облдержадміністрації);

регіональний розвиток (Вінницька та Черкаська облдержадміністрація);

культура (Запорізька, Кіровоградська, Харківська та Чернігівська облдержадміністрації);

інвестиції (Одеська облдержадміністрація).

Відділи з питань туризму також утворено у складі управлінь різних блоків: промисловість (Житомирська облдержадміністрація); культура (Вінницька та Хмельницька облдержадміністрації).

Відсутність єдиної вертикалі державної влади управління сферою туризму ускладнює реалізацію на належному рівні державної політики у цій на регіональному та місцевому рівнях.

Відповідно до статті 14 Закону України “Про центральні органи виконавчої влади” та Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459, Мінекономрозвитку створено консультативно-дорадчий орган при Мінекономрозвитку Раду туристичних міст і регіонів (наказ Мінекономрозвитку від 09.02.2016 № 204).

Основні завданнями:

підготовка пропозицій і рекомендацій щодо формування та підвищення ефективності державної політики у сфері туризму та курортів, її реалізації на регіональному та місцевому рівнях;

розробка та впровадження ефективної моделі управління сферою туризму.

Діяльність Ради сприятиме:

удосконаленню чинної нормативно-правової бази у сфері туризму та курортів,

імплементатії законодавства ЄС, гармонізації з міжнародними стандартами,

формуванню конкурентоспроможних національного, регіонального та місцевого туристичних продуктів, їх просування на внутрішньому та міжнародному ринках,

створенню рівних умов для суб'єктів туристичної діяльності, розвитку доступного і прозорого туристичного ринку.

За результатами першого виїзного засідання Ради від 18.02.2016 членами Ради рекомендовано ініціювати розробку та затвердження типового положення про окремий структурний підрозділ з питань туризму обласних та міських державних адміністрацій.

Щодо цільового використання коштів місцевих бюджетів, отриманих від сплати туристичного збору

Відповідно до статті 10 Податкового Кодексу України (далі – ПКУ) одним із видів місцевих податків є туристичний збір.

Згідно із п. 10.4 статті 10 ПКУ місцеві ради в межах повноважень, визначених цим Кодексом, вирішують питання відповідно до вимог цього Кодексу щодо встановлення туристичного збору.

Згідно із статтею 268 ПКУ платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують

(споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Ставка туристичного збору встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору, визначеної пунктом 268.4 статті 268 ПКУ. Тобто, конкретний розмір ставки туристичного розміру встановлює відповідна місцева рада у своєму рішенні.

Базою справляння є вартість усього періоду проживання (ночівлі) в місцях, визначених підпунктом 268.5.1 статті 268 ПКУ, за вирахуванням податку на додану вартість.

При цьому до вартості проживання не включаються витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування, витрати на усний та письмовий переклади, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

За даними Державної фіскальної служби надходження від сплати туристичного збору до місцевих бюджетів протягом 2011-2015 рр. становлять:

Назва платежу	2011	2012	2013	2014	2015
Туристичний збір, <i>млн. грн.</i>	27,7	38,4	41,7	24,8	37,1

Туристичний збір в містах України впроваджено за прикладом європейських країн, адже в Європі такий збір є абсолютно нормальною практикою. Туристи сплачують до бюджетів міст від 1 до 5 євро. Отримані кошти владою міст спрямовуються на розвиток сфери туризму, зокрема розбудову туристичної інфраструктури та збереження пам'яток культури і архітектури.

З урахування досвіду європейських країн та у зв'язку з відсутністю державного фінансування заходів, спрямованих на розвиток туристичної

інфраструктури України та просування національного туристичного продукту, кошти місцевих бюджетів, отримані від сплати туристичного збору, мають спрямовуватися на розвиток туристичної інфраструктури та просування регіонального туристичного продукту.

Також Мінекономрозвитку вбачає доцільність у розширенні переліку платників туристичного збору за рахунок осіб, які прибули у відрядження.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про туризм» туризм - тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає.

Згідно з Міжнародними рекомендаціями зі статистики туризму Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) та практикою країн ЄС службова та ділова цілі є основними цілями туристичних поїздок. Тому осіб, які подорожують із службовою та діловою метою ЮНВТО зараховує до числа туристів.

Щодо формування позитивного іміджу та популяризації України як країни привабливої та безпечної для туризму

Важливою складовою зовнішньої політики України стає популяризації України у світі та просування інтересів України на міжнародній арені.

Наразі у світовому інформаційному просторі майже відсутня об'єктивна та актуальна інформація про Україну, зокрема і про різноманітність її туристичних ресурсів. Брак якісних маркетингових заходів негативно позначається на іміджі України, економічній, туристичній, інвестиційній та інших сферах. У результаті іноземці просто втрачають інтерес до України як туристичної дестинації.

Згідно з статтею 10 Закону України «Про туризм» центральний орган виконавчої влади у сфері туризму та курортів:

готує і поширює інформацію про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави;

представляє країну у міжнародних туристських організаціях і на міжнародних заходах щодо туризму;

вживає заходів щодо утвердження України на світовому туристичному ринку.

Мінекономрозвитку в межах компетенції та з метою формування позитивного образу туристичної України здійснено низку маркетингових заходів:

- ✓ представлено туристичні можливості провідних міст України на національному стенді в рамках World Travel Market 2015 (02 – 05.11.2015, м. Лондон, Великобританія);

- ✓ проведено прес-конференція щодо можливостей України для розвитку MICE туризму в рамках IBTM 2015 (19.11.2015, м. Барселона, Іспанія);

- ✓ презентовано промо-ролик про туристичну Україну «Experience Ukraine!» (04.12.2015);

- ✓ взято участь у роботі міжнародної виставки International Tourism Trade Fair 2016 (FITUR) (20-23.01.2016, м. Мадрид, Іспанія);

- ✓ організовано спільно з Мінінформполітики трансляцію промо-ролику «Experience Ukraine!» на державному телеканалі іномовлення UATV;

- ✓ підготовлено та розміщено на офіційному веб-сайті Мінекономрозвитку Календар подій у сфері туризму на 2016 рік.

Наразі Мінекономрозвитку активно здійснює підготовку національного стенду для участі у роботі виставок ITB Berlin – 2016 (9 – 13.03.2016, м. Берлін, Німеччина) та UITT 2016 «Україна – Подорожі та туризм» (30.03 – 01.04. 2016, м. Київ, Україна).

За прикладом провідних туристичних країн ЄС доцільно розглянути питання щодо створення в Україні національної туристичної організації (далі – НТО) як організації, яка об'єднає юридичних осіб публічного і приватного права, та функціонуватиме на принципах державного-приватного партнерства.

НТО зможе забезпечувати виконання наступних завдань:

- формування та просування конкурентоспроможного національного туристичного продукту на цільових туристичних ринках;

створення позитивного туристичного іміджу України на міжнародному туристичному ринку як привабливої туристичної дестинації;

розробка та реалізація маркетингової політики просування національного туристичного продукту;

організація, проведення та участь у туристичних виставках і ярмарках, у тому числі за кордоном;

організація та забезпечення належного функціонування національної мережі туристичних інформаційних центрів;

забезпечення просування туристичних можливостей України в мережі Інтернет (веб-портал Visit Ukraine);

виготовлення та розповсюдження в Україні та за кордоном інформаційних матеріалів про туристичні можливості України (поліграфічна продукція, сувеніри, тощо).

Щодо врегулювання діяльності фахівців туристичного супроводу

Відповідно до статті 5 Закону України «Про туризм» до числа суб'єктів туристичної діяльності, що здійснюють туристичну діяльність, віднесено фахівців туристичного супроводу (гіди-перекладачі, екскурсіводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці).

Дозвіл на право здійснення туристичного супроводу, який раніше видавався фахівцям туристичного супроводу місцевими органами виконавчої та органами місцевого самоврядування, вилучено з Переліку документів дозвільного характеру.

Згідно з частиною третьою статті 1 Закону України «Про перелік документів дозвільного характеру» забороняється вимагати від суб'єктів господарювання отримання документів дозвільного характеру, необхідність отримання яких не передбачена законом та які не внесені до Переліку, затвердженого цим Законом.

У зв'язку з цим, сьогодні жоден орган виконавчої влади не володіє інформацією щодо кількості фахівців туристичного супроводу, які здійснюють

свою діяльність на території України, і якості, актуальності та правдивості інформації про Україну, що доноситься туристові.

За інформацією місцевих органів виконавчої влади відсутність правових підстав для видачі дозволу на право здійснення туристичного супроводу спричинила виникнення наступних проблемних питань:

низька якість екскурсійного обслуговування;

невідповідність фахівців туристичного супроводу встановленим кваліфікаційним вимогам;

погіршення іміджу України.

Разом з цим, на сьогодні в підпорядкуванні Мінкультури знаходиться Державне підприємство «Навчально-консультативний центр по туризму», яке здійснює підготовку фахівців туристичного супроводу, зокрема гідів-перекладачів.

Зважаючи на відсутність серед напрямів діяльності Мінкультури напрямку «туризм», доцільно розглянути питання щодо виведення з підпорядкування Мінкультури вказаного державного підприємства та віднесення його до сфери управління Мінекономрозвитку.

Щодо лібералізації візового режиму для іноземних туристів

За інформацією ЮНВТО протягом останніх років країни Перської затоки (Бахрейн, Катар, Кувейт, ОАЕ, ОМАН, Саудівська Аравія), Китай, Корея та Індія стабільно нарощують обсяги виїзного туризму. Починаючи з 2012 року Китай посідає перше місце у світі за витратами туристів на подорожі, які у 2014 році становили 165 млрд. доларів США, що складає 13% світових витрат у сфері туризму, залишивши позаду США та Німеччину. Упродовж 2014 року країнами ЄС було видано 1,7 млн віз громадянам КНР, в той час Україною лише близько 5 тис. віз.

Актуальним питання, що потребує вирішення, стає лібералізації візового режиму, зокрема для громадян країн, що є цільовими ринками для України.

З метою спрощення візових процедур Мінекономрозвитку підготовлено низку пропозицій щодо внесення змін до Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 567:

запровадження разової візи для перетину державного кордону на строк до 15 днів за наявності документів, що підтверджують діловий або туристичний характер поїздки;

запровадження разової візи для перебування протягом 72 годин у пункті пропуску через державний кордон у м. Києві, Львові, Одесі для транзитних пасажирів, громадян КНР, Австралії, Нової Зеландії, Об'єднані Арабські Емірати, Держави Катар, Держави Кувейт, Республіки Сінгапур, Королівстві Бахрейн, Королівство Бахрейн, Султанат Оман, Королівство Саудівська Аравія, які мають в паспортному документі дійсну або використану протягом останніх 12 місяців візу країн Шенгенської угоди, Австралії, Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії, Ірландії, Канади, Нової Зеландії, Сполучених Штатів Америки, Японії або має дозвіл на проживання в одній із зазначених країн.

встановлення тарифної ставки справляння консульського збору за оформлення туристичної візи типу С – у розмірі 35 євро.

запровадження отримання разової візи для громадян країн, що мають вищий рівень ВВП на душу населення, ніж наразі є в Україні, в разі наявності в паспортному документі дійсну протягом останніх 12 місяців візу країн Шенгенської угоди, Австралії, Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії, Ірландії, Канади, Нової Зеландії, Сполучених Штатів Америки, Японії або має дозвіл на проживання в одній із зазначених країн (46),

а саме:

Сінгапур	Малайзія	Фіджі
Австралія	Мексика	Іран
Нова Зеландія	Маврикій	Ямайка

Кувейт	Гренада	Беліз
Багамські острови	Мальдіви	Самоа
Бахрейн	Сент-Люсія	Венесуела
Тринідад і Тобаго	КНР	Шрі-Ланка
Саудівська Аравія	Домініка	Індонезія
Уругвай	Туркменістан	Марокко
Барбадос	Домініканська Республіка	Філіппіни
Оман	Еквадор	В'єтнам
Сен-Кітс і Невіс	Намібія	Індія
Палау	ПАР	
Сейшельські острови	Колумбія	
Антигуа і Барбуда	Перу	
Екваторіальна Гвінея	Йорданія	
Коста-Ріка	Таїланд	